

Czy inwazja mięczaka *Melanopsis praemorsa* (Gastropoda: Pulmonata: Melanopsidae) w hydrosieci Ukrainy jest możliwa w najbliższej przyszłości?

OLENA UWAJEWA¹, AGNIESZKA STADNYCZENKO²,

JULIJA IKONNIKOWA²

¹ Uniwersytet Państwowy „Politechnika Żytomierska”, Wydział Górniczo-Ekologiczny,
Katedra Nauk o Ziemi

² Uniwersytet Państwowy im. Iwana Franki w Żytomierzu, Wydział
Przyrodniczy, Katedra Zoologii, Monitoringu Biologicznego i Ochrony Przyrody

Początek XXI w. zaznaczył się w Ukrainie nieodwracalnymi zmianami klimatycznymi, związanymi ze wzrastającym z roku na rok ociepleniem klimatu Ziemi. Wczesnowiosenne ulewy i wiosenno-letnie powodzie doprowadziły do poważnego zniszczenia malakocenozy. Mięczaki, którym udało się przetrwać i trafić na sprzyjające warunki, zapoczątkowały nowe populacje.

W Ukrainie, wskutek globalnego ocieplenia, rozprzestrzeniać się będą obce gatunki mięczaków. Jednym z nich, który ma potencjał gatunku inwazyjnego, jest *Melanopsis praemorsa* (Linnaeus, 1758) – rozpowszechniony na wybrzeżu Morza Śródziemnego, od Gibraltar do Mezopotamii, na północy Afryki i w Izraelu. Ten mięczak, ze względu na jego szeroką tolerancję ekologiczną, ma szansę osiedlić się w różnorodnych zbiornikach wodnych, zarówno słodkowodnych, jak i słabo zasolonych. Jest niewybrednym roślinożernym gatunkiem, ale w jego diecie znajdują się też niewielkie, osiadłe zwierzęta.

Znaczenie ekologiczne *M. praemorsa* wynika z wysokich wartości zagęszczenia jego populacji. Czynnikiem, który może ograniczać występowanie gatunku, wydaje się typ osadów dennych. *M. praemorsa* preferuje żwirowe albo piaszczyste dno, unikając podłoża mulistego.

Na początku XXI wieku ten mięczak aklimatyzował się w Hiszpanii, Portugalii, Grecji, Bułgarii, Rumunii, we Włoszech i na Węgrzech. Rumunia i Węgry graniczą z Ukrainą i odznaczają się tym, że są związane wspólną siecią rzeczną Dniestru, Prutu i Cisy. Właśnie stąd możliwa jest inicjacja i dalsza migracja *M. praemorsa* przez hydrosieć lewobrzeżnej części Dniepru w północnym i południowo-wschodnim kierunku przez terytoria Ukrainy, które ostatnio coraz bardziej ulegają wpływowi globalnego ocieplenia, ale jednak w znacznie mniejszym stopniu niż – cierpiące przez wzrost temperatury środowiska – populacje ślimaków prawobrzeżnej sieci rzecznej Dniepru.

Wiarygodna migracja *M. praemorsa* z hydrosieci Węgier albo Rumunii na wschód do doliny Dniepru i dalej oraz pomyślne zasiedlenie przez tego mięczaka nowych terytoriów dzięki umiejętności szybkiego aklimatyzowania się do nowych warunków środowiska może doprowadzić do wzrostu liczby i zagęszczenia populacji i w związku z tym wyparcia przez niego rodzimych gatunków mięczaków.